

ТРАНСФЕРЪТ НА ПОЗНАНИЕТО – ПО ПРИМЕРА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЧИТАЛИЩА

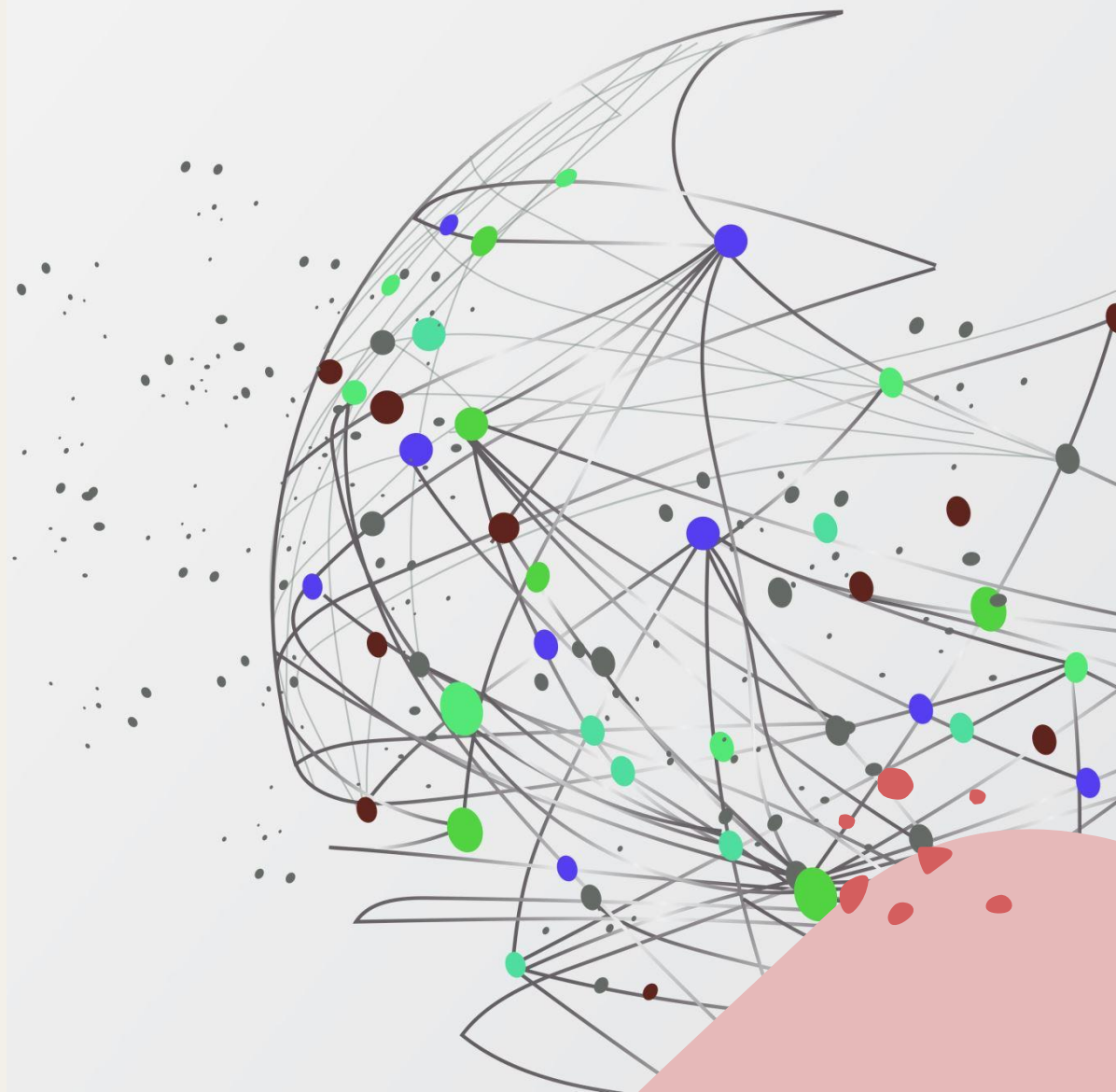
ДОЦ. Д-Р ВЕНЦИСЛАВ ВЕЛЕВ

Университет по библиотекознание и информационни
технологии

Български форум за междурелигиозен диалог и
сътрудничество

IX НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ „ХАРМОНИЯ В РАЗЛИЧИЯТА”
по случай 10 декември – Международен ден за правата на човека
София, 9 декември 2022 г.

Първите читалища – нов център на образование и култура

1847 – обособяване на “обществени стаи”.

1847 – 1856 г. – разкриване на места за четене, общуване и споделяне на опит.

1856 г. – възникване на първите три читалища по българските земи – в Свищов, Лом и Шумен.

Какво поражда необходимостта от читалищата?

Нуждата от споделяне на наученото и неговото препредаване (трансфер) му между поколенията е породено и от:

- „Така да се даде достъп на всеки грамотен българин свободно да може да прочете различни вестници, списания и книги, осигурени от страна предимно на учителите. Така да се получат нови знания, които после да бъдат споделяни.“
- „За доставяна на читалищната публика средства за прочитане и подпомагане на българската книжнина, улесняване на сиромашките ученици и въобще до разпространяване на образованието измежду народа в областта“.

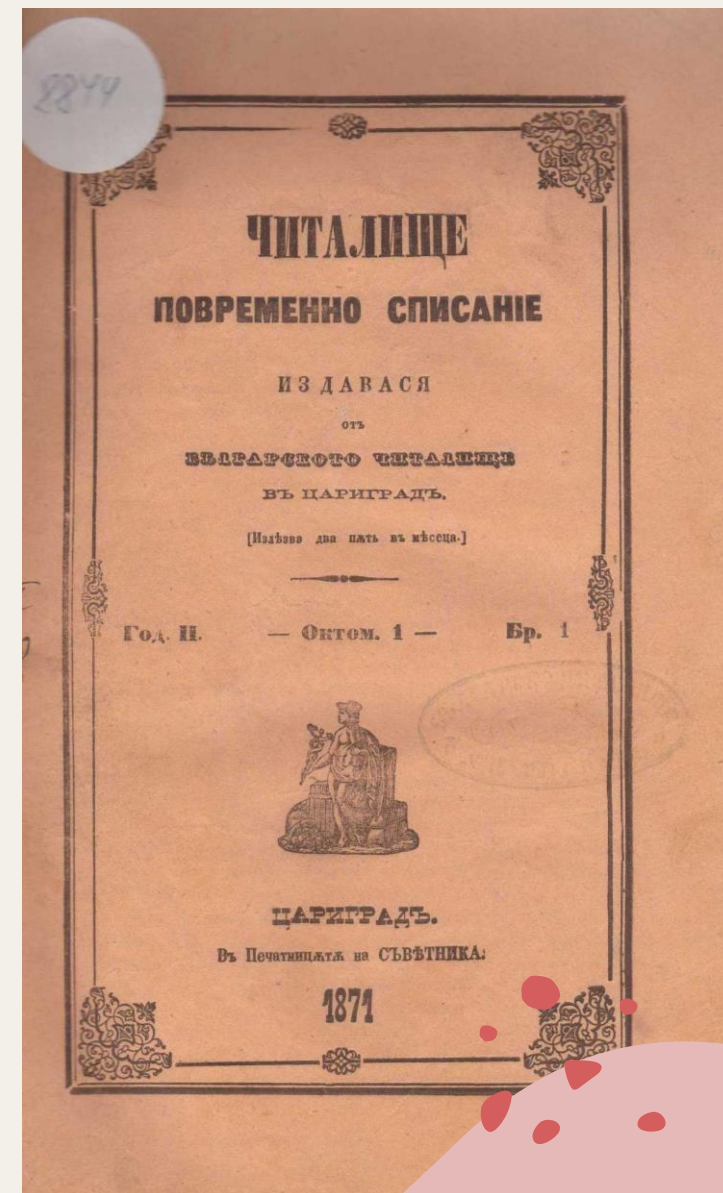
Всичко това е в името на:

- „За доброто на Отечеството и за народното развитие в образоваността“.

Обща характеристика на изграждащата се през годините читалищна мрежа

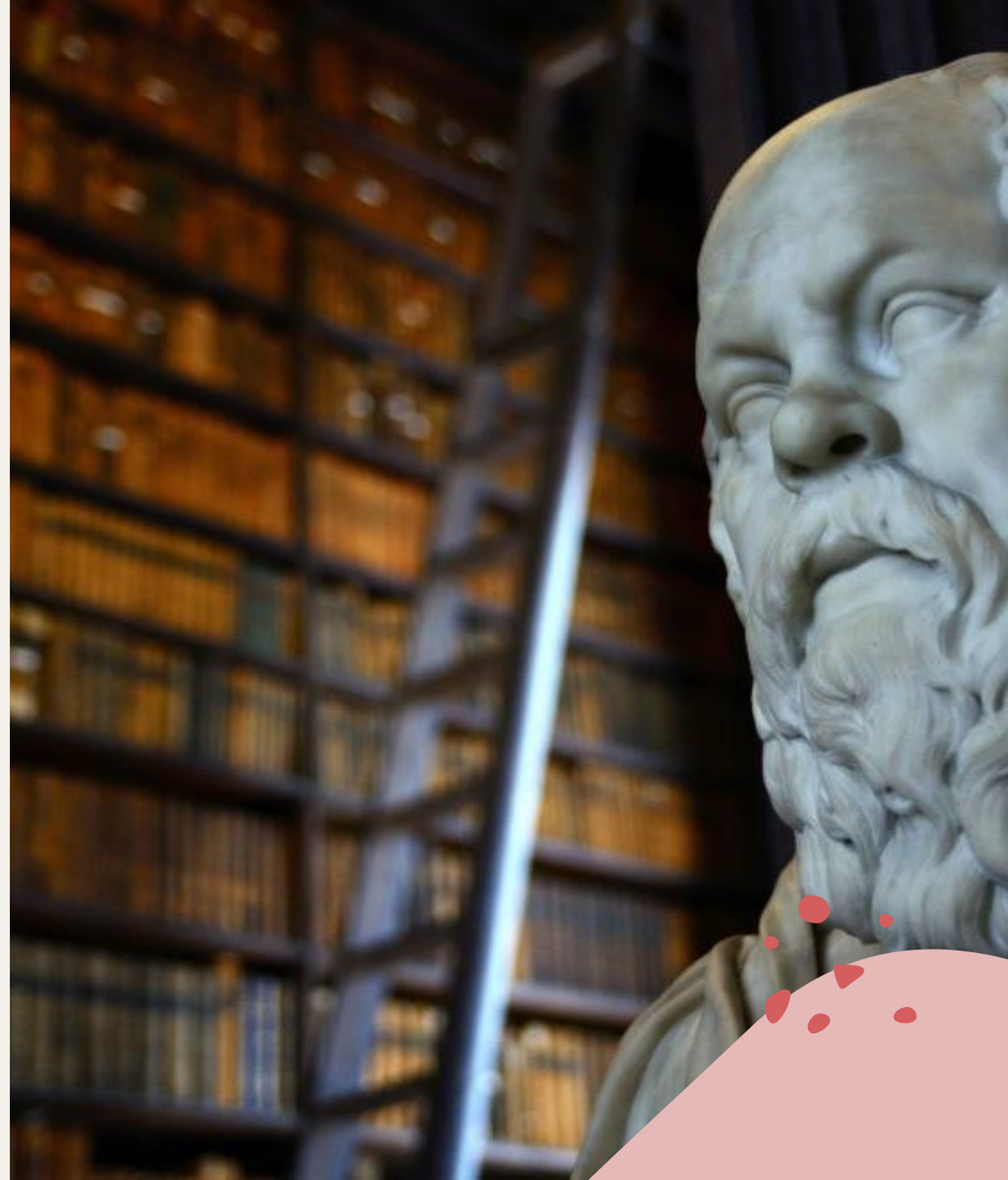
- Възникване на основата на взаимния интерес;
- Възприемане равнопоставеност на всички членове, без оглед на техния социален статус, религиозна или етническа принадлежност;
- Прилагане на колективен стил на работа посредством включването на отделната личност в атмосфера на група единомишленици, съучастници в културния и просветен живот;
- Съдействие за задоволяване на все по-нарастващите културни и познавателни потребности на населението по места и превръщане на читалището като място играещо ролята и на обществена читалня;
- Спомагане за предоставяне на образователни и културни новости, получени посредством досега с различни информационни канали;
- Център на познанието, но и като място за неговото препредаване;
- осъществяване на трансфер на култура и познания от центъра към периферията, от големия град към малкия и към селото.

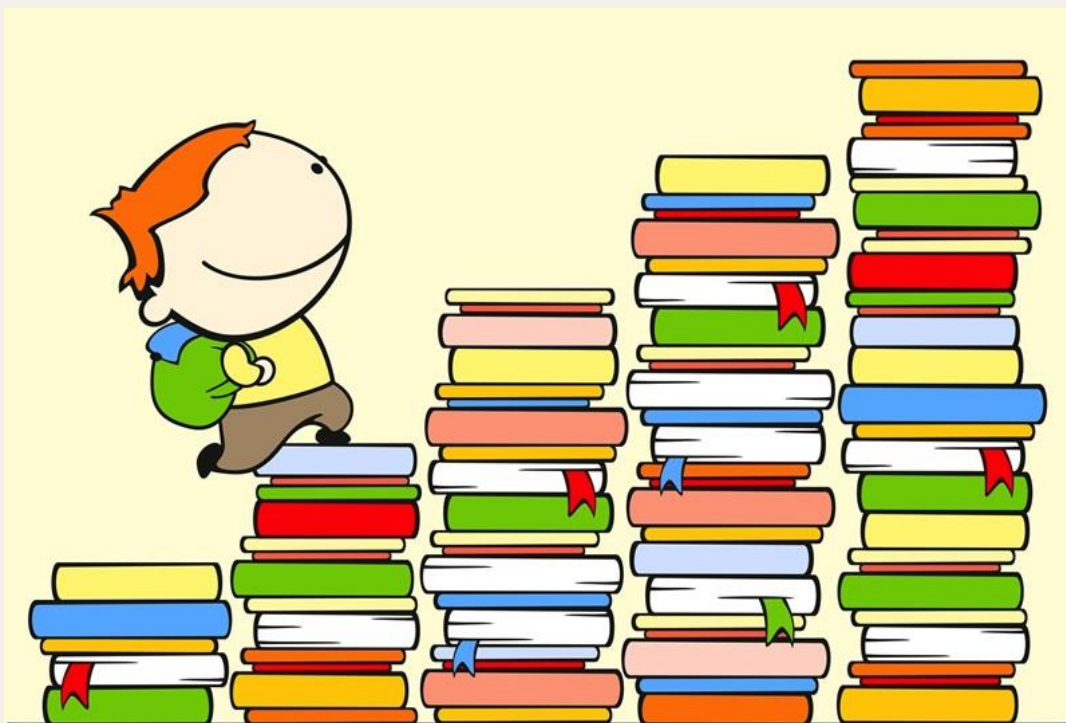
Утвърждаване на читалищата като център на познанието

Основни моменти:

- Разпространение по територията на цялата страна.
- Присъствие на различни хора.
- Място на краезнанието.
- Място разгърнало мрежата от обществени библиотеки.
- Място за срещи, беседи, лекции.
- Място оформящо се като основен, а на места и единствен информационен и комуникационен център, съобразен и с местната специфика.

Народното читалище – място за съхраняване на познанието и традицията

- Препредаването на традицията и познанието извън семейната среда
- Възможност за общуване и споделяне в естествена среда на познания и умения.
- Утвърждаване на родовото самосъзнание и познанието за родния край.
- Читалищата - център на процеса на предаване на културно наследство и свързаното с него познание.
- Читалището - средище за поддържане на традициите (споделена добра практика в международен план - ЮНЕСКО).

Народното читалище – център за акумулиране на познания

„Читалището е най-мощната културно-просветна организация в страната“.

Проф. Иван Шишманов

“Българското читалище трябва да живее нов живот! ... Читалището е котвата на народната памет...”

Гиньо Ганев

„Според мен религията на българите е заложена в същността на техните уникални културно-просветни сдружения, наречени читалища“

Маргарет Тачър